

Bibliotek tjenesten Årsmelding 2004

1. Innledning

”Biblioteket skal være en integrert del av høgskolens læringsmiljø, og skal tjene til å styrke høgskolens profil som et sentrum for utdanning og forskning i Agder. ... Bibliotek tjenesten skal være av høy kvalitet på nivå med de beste læresteder, og skal kjennetegnes ved å være serviceinnstilt og effektiv.” (Strategisk plan for Høgskolen i Agder)

Kvalitetsreformen er en pådriver for endringer i læringsmetoder, og stiller nye krav til læringsmiljø. Biblioteket er en viktig faktor for å skape et læringsmiljø som inspirerer til refleksjon og læring. Biblioteket gir tilgang til litteratur og informasjon, det skal stille godt arbeidsrom (leseplasser/gruppearbeidsplasser) til rådighet, og det skal ha et kompetent personale som kan yte service og tjenester og gi råd og veiledning.

I et moderne bibliotek spiller de elektroniske ressursene og det elektroniske tjenestetilbudet en viktig rolle. En stor del av bibliotek tjenesten er tilgjengelig på bibliotekets nettsider som byr på et godt utvalg av norske og internasjonale tidsskrifter og databaser.

Høgskolen har universitetsambisjoner. Forskningsaktiviteter og forskningsbasert undervisning vektlegges. Dette må gjenspeiles i utviklingen av biblioteket både når det gjelder innhold og tjenester – og ikke minst kompetanse. Med dagens ressurser er det ikke mulig å bygge opp et forskningsbibliotek på linje med universitetene. Ved Universitetet i Tromsø er mediebudsjettet nærmere 30 millioner og antall ansatte rundt 65 – til sammenligning med høgskolens ca. 6 millioner og 23 ansatte.

Biblioteket skal som et ledd i studentenes læringsprosess være en veiviser i informasjonsflommen og bidra til at studenten får god informasjonskompetanse – eller økt evne til å finne og sile ut relevant informasjon som det heter i Kvalitetsreformen. Dette stiller krav til biblioteket, men også til fagmiljøene som må ta ansvar for i størst mulig grad å integrere opplæringen i studieløpene. Utviklingen av et bibliotek tilpasset høgskolens aktiviteter innen forskning og undervisning krever tett samarbeid med den faglige virksomheten.

Utredning vedrørende Læringscenter/læringslab ble behandlet i styret høsten 2005. Utredningen anbefaler en rekke tiltak av betydning for den videre utviklingen av bibliotek tjenesten.

Biblioteket får positive tilbakemeldinger. Serviceinnstillingen er god og bibliotekets ansatte har solid erfaring og yter gode tjenester. Cand.mag-undersøkelsen og tidligere brukerundersøkelser underbygger dette.

Besøket i biblioteket og volumet på de fleste tjenester øker, noe som går tydelig fram av tabellene som presenteres i årsmeldingen. Dette er en tendens som meldes fra alle de statlige høgskolene: omlegging av arbeidsform med mappeevaluering og mer studentaktive læringsformer, og bedre tilrettelegging i bibliotekene med gruppearbeidsplasser, pc-

arbeidsplasser og andre tjenester har medført en kraftig økning både når det gjelder utlån og besøk.

2. Organisering

Bibliotekstjenesten er organisatorisk plassert som en administrativ enhet under Høgskoledirektøren. Trykkeriet og IKT-ressursenter er tilknyttet bibliotekstjenesten. Det er ikke eget styre eller råd for bibliotekstjenesten. Bibliotekstjenesten har observatørstatus i Forskningsutvalget, og møter ikke i Læringsmiljøutvalg eller Studieutvalg. Det er behov for et mer strukturert samarbeid med fakultet/studieprogram enn i dag. Det vil bli tatt initiativ til etablering av et brukerutvalg. Det løpende samarbeidet med fakultetene ivaretas i det daglige gjennom bibliotekets fagansvarlige.

Fagansvarlige:

Humaniora: Jens L. Lauesen/Birgitte Kleivset

Teknologi: Audun Hofseth (tidligere Birger Kvamme)

Kunstfag: Anne-Åse Kallhovd / Lone Bak

Pedagogikk: Karin-Grete Imenes

Økonomi- og samfunnsfag: Ragnhild M. Jensen / Arthur N. Olsen

Helse- og idrett: Åse-Lill Næset / Ellen Sejersted

Realfag: Tord Augland

De fagansvarlige skal ha god kontakt med fakultetene/studieprogrammene slik at biblioteket best mulig støtter undervisnings- og forskningsaktiviteter. De skal ivareta utvikling av samlingene på de respektive områdene, gi undervisningstilbud og arbeide for best mulig integrasjon av biblioteket i den faglige virksomheten. Nivå og form på samarbeidet varierer fra fakultet til fakultet.

3. Virksomheten

3.1 Bibliotekene

Bibliotekstjenesten består av 5 bibliotek av ganske ulik størrelse både når det gjelder samlinger, antall ansatte og åpningstider. Bibliotekene er til sammen åpne 230 timer i uka. Det elektroniske bibliotek utgjør en viktig del av bibliotekstjenesten.

3.1.1 Gimlemoen

Åpent 61,5 timer per uke. 15 stillinger.

Biblioteket på Gimlemoen fungerer godt. Bruken øker, og brukerne gir positive tilbakemeldinger. Lese plassene er populære. Det er behov for flere gruppearbeidsplasser og pc-arbeidsplasser

Biblioteket Gimlemoen bærer fortsatt preg av at 4 bibliotek er smeltet sammen. Bøkene er stilt opp etter ulike klassifikasjonssystem, noe som gjør biblioteket uoversiktlig for lånerne. Biblioteket fikk et nytt rullereolmagasin sommeren 2004.

3.1.2 Grooseveien

Åpent 51,5 timer per uke. 3,6 stillinger.

Aktiviteten har vært stabil. Selv om studenttallet har gått ned og tilgangen til databaser forbedres så er det økning i utlånet og fjernlånet. Aktiviteten preges mer og mer av aktive masterstudenter

og doktorgradsstipendiater. Undervisningsaktiviteten er opprettholdt på samme nivå som tidligere år.

3.1.3 Dømmesmoen

Åpent 38 timer per uke. 1 stilling.

Biblioteket på Dømmesmoen er organisatorisk en del av Grooseveien. Det ivaretar først og fremst studenter innen lærerutdanning og førskolelærerutdanning, og ansatte med kontor plass på Dømmesmoen.

3.1.4 Sykehusveien

Åpent 37,5 timer per uke. 2,1 stillinger.

Sykepleierstudenter er aktive biblioteksbrukere, noe som blant annet skyldes stor grad av problembasert læring. Anbefalingene fra Læringssenterutvalget er fulgt opp: En lite brukt lesesal er trukket inn i biblioteksarealet og utstyrt med gruppearbeidsplasser og pc-arbeidsplasser. Bibliotekets brukere og ansatte er godt fornøyd.

3.1.5 Musikkonservatoriet

Åpent 42 timer per uke. 1 stilling.

Biblioteket er et fellesbibliotek for Musikkonservatoriet og Kristiansand kulturskole. Biblioteket er mye brukt. Det siste året har konverteringsarbeidet av bibliotek katalogen fra Mikromarc til BIBSYS lagt stort beslag på arbeidskraften.

3.2 Biblioteket i tall

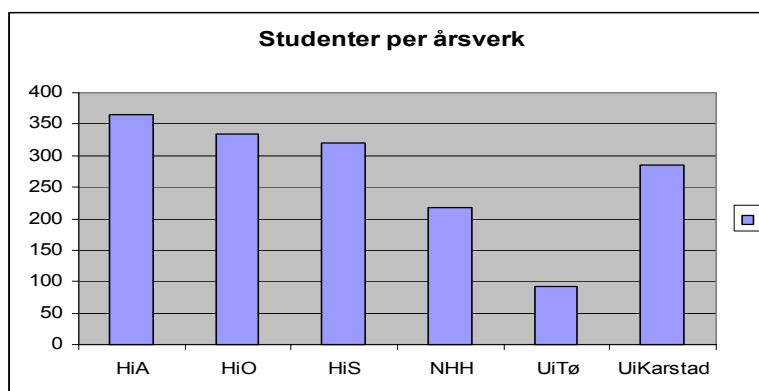
3.2.1 Rammevilkår

	2001	2002	2003	2004
Budsjettramme	11.560.040	12.642.000	15.916.170	16.991.333
Mediebudsjet	4.073.144	4.536.000	5.195.353	5.844.256
Faktisk forbruk medier	4.574.000	5.053.342	4.895.515*	6.240.000***
Stillinger	21,5	22,3	22,3**	23,1**

*Lavere forbruk skyldes endring i praksis for regnskapsføring

** I tillegg brukes midler tilsvarende ca. 1,8 stillinger til studentvakter.

***Endring fra 2003: endring i betaling av tidsskrifter + kompetansefondmidler

Bibliotek tjenesten har knappe personalressurser. Universitetet i Tromsø stiller i en særklasse. Høgskolene i Oslo og Stavanger er sammenlignbare når det gjelder antall utlanssteder, mens universitetet i Karstad består av 1 bibliotek.

3.2.2 Samlingene

Høgskolen har et bredt fagspekter, og dekker studier fra grunnivå til doktorgradsnivå. Prisstigningen fra 2004-2005 var iflg. Swets Blackwell i snitt 6,6% på utenlandske tidsskrifter.

	2001	2002	2003	2004
Antall bind	232.104	242.446	258.122	266 163
Tidsskrifter – trykte	1.877	1.510	1.784	1.349
Tidsskrifter - elektroniske		2.200	6.623*	Ca.10.000*
Årstilvekst bøker	9.868	11.554	10.499	9791
Musikalier	13.116	13.605	13.946	14.500
Årstilvekst musikalier	310	469	460	370

- Derav abonnement direkte fra utgiver 2758.

European Documentation Centre (EDC)

I Norge er det 4 EDC sentre: ved HiA, UBB, UiO og UBIT. EDC-senteret ved HiA har stor betydning for Europastudiet og aktiviteten ved Centre for European Studies (Fakultet for økonomi og samfunnsfag). EU-kommisjonen i Oslo arrangerer 1-2 seminarer per år for EDC-ansvarlige. Takket være EUs åpne informasjonspolitikk finnes de fleste EU-dokumenter elektronisk. Biblioteket vedlikeholder en EU-lenkesamling, til god nytte for studentene

Holt-samlingen

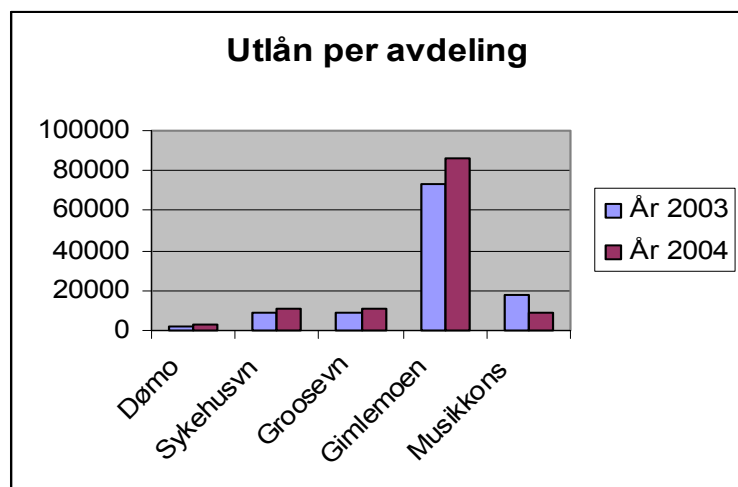
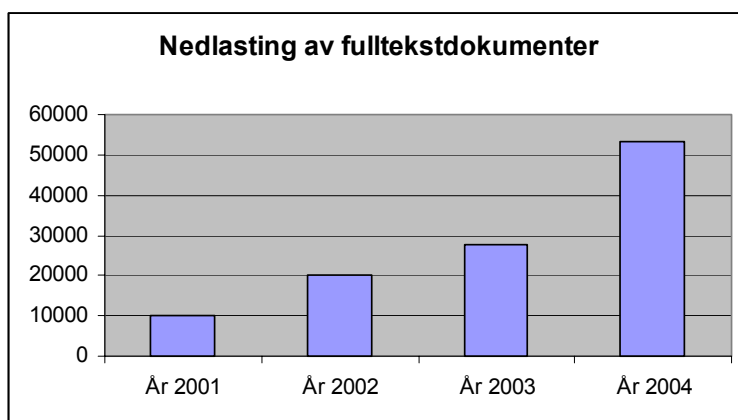
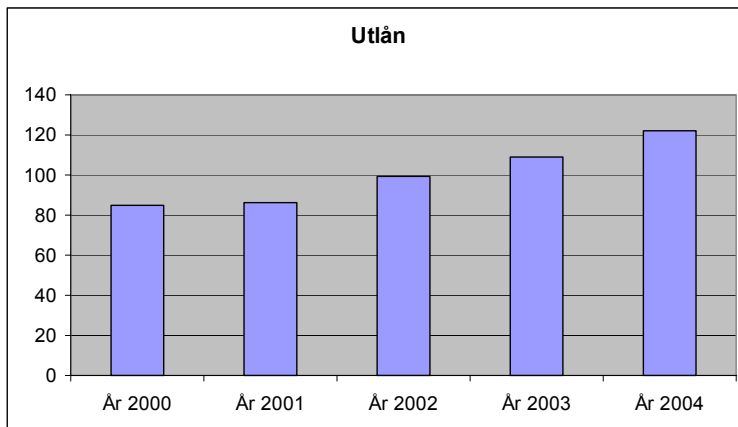
Christianssands stiftsseminariums bibliotek som ble opprettet på Holt i 1839 er innlemmet som en del av høgskolens samling. Samlingen omfatter ca. 4000 bind anskaffet i perioden 1839 til 1895.

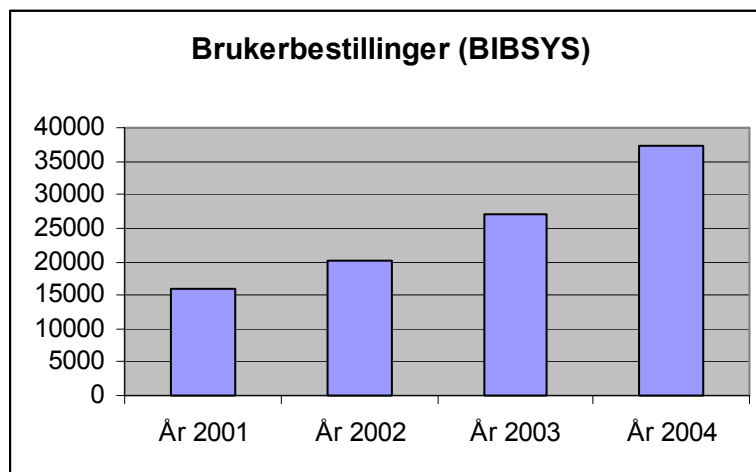
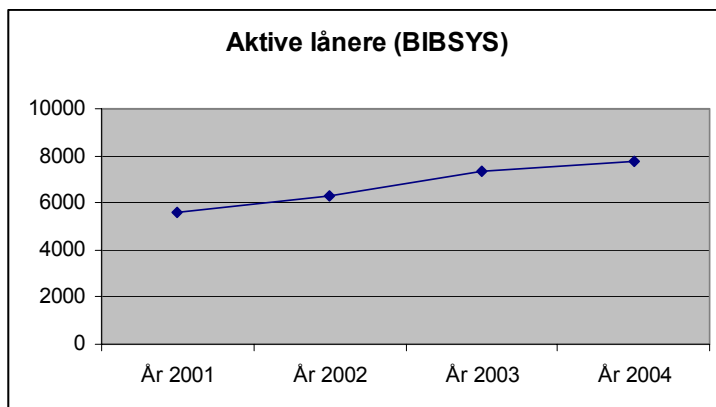
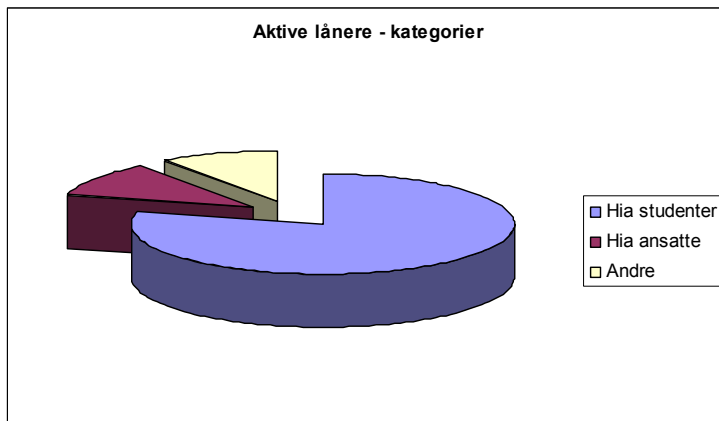
Agder Naturmuseum fremstår i BIBSYS som en del av høgskolens samlinger.

3.2.3 Utlån

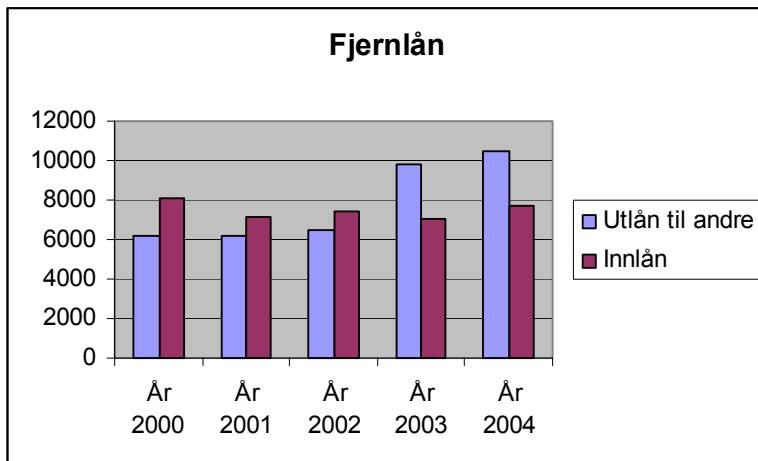
Aktiviteten i biblioteket øker jevnt og det gjenspeiler seg i utlån, antall bestillinger, søk i databaser og nedlastning fra databaser. Stadig flere studenter avlegger biblioteket et besøk på jakt etter egnet litteratur, eller bruker biblioteket som arbeidssted. Forskningsaktiviteten øker, og det merkes selvfølgelig også i biblioteket. Lesesalslån registreres ikke, og tidsskriftene er ikke til utlån til studenter. Det vil si at utlånstallene bare synliggjør deler av bibliotekets aktivitet.

	2001	2002	2003	2004
Utlån – lokalt	85.526	99.339	108.396	122.601
Utlån/kopier til andre bibliotek	5.774	6.468	9838	10.170
Innlån/kopier fra andre bibl.	7.235	7.410	7018	7.255
Fulltekstdokumenter lastet ned		20 293	27 747	53 761

Mengden av brukerbestillinger via BIBSYS øker kraftig – 38.000 i 2004. Hver bestilling skal følges opp av personalet med reservering av dokument, lån eller fjernlån.

Høgskolens bibliotek var inntil 2003 netto ”nytere”, dvs. vi lånte inn mer enn vi lånte til andre bibliotek. Nå yter vi flere lån til andre bibliotek enn det vi låner inn.

3.6 BIBSYS

Høgskolens andel av BIBSYS driftsutgifter inkludert ForskDok: 808.000

Høgskolen deltar aktivt i BIBSYS-samarbeidet og prøver så godt det lar seg gjøre å påvirke og bidra til utvikling. BIBSYS er ryggraden i bibliotekets aktivitet. Vi er avhengige av utvikling og modernisering av BIBSYS slik at systemet i størst mulig grad kan ivareta brukerne og bibliotekets behov når et gjelder registrering og gjenfinning og andre tjenester.

I 2004 har det pågått testing av ny søkemodul: BIBSYS-ASK. Høgskolene har dessuten presset på for å få utviklet en portal som kan ivareta søking på tvers av ulike elektroniske ressurser.

HiA er med i følgende referansegrupper: Samlinger/Beate Henriksen, dokumentlevering/Ellen Sejersted (vara), Forskdok/Tord Augland (vara), BIBSYS styre: Else-Margrethe Bredland (vara)

3.6.1 ForskDok

Høgskolen bruker ForskDok (BIBSYS) for rapportering av forsknings- og utviklingsaktiviteter. Biblioteketjenesten er hovedansvarlig for den registreringstekniske delen. De ansatte er selv ansvarlige for å registrere sin produksjon.

Totalt antall poster for HiA: 6459 (5186)

Registrert i 2004: 995 (832)

Det nye systemet for dokumentasjon av vitenskapelige publikasjoner har gitt en del merarbeid i forbindelse med rapporteringen til departementet. Det har delvis vært nødvendig å gå BIBSYS' kvalitetssikring av postene etter i sømmene. I tillegg har forskdokansvarlig ved høgskolen måttet svare på og videreformidle henvendelser fra frustrerte ansatte vedrørende godkjente publiseringskanaler m.m.

3.7 Elektronisk ressurser

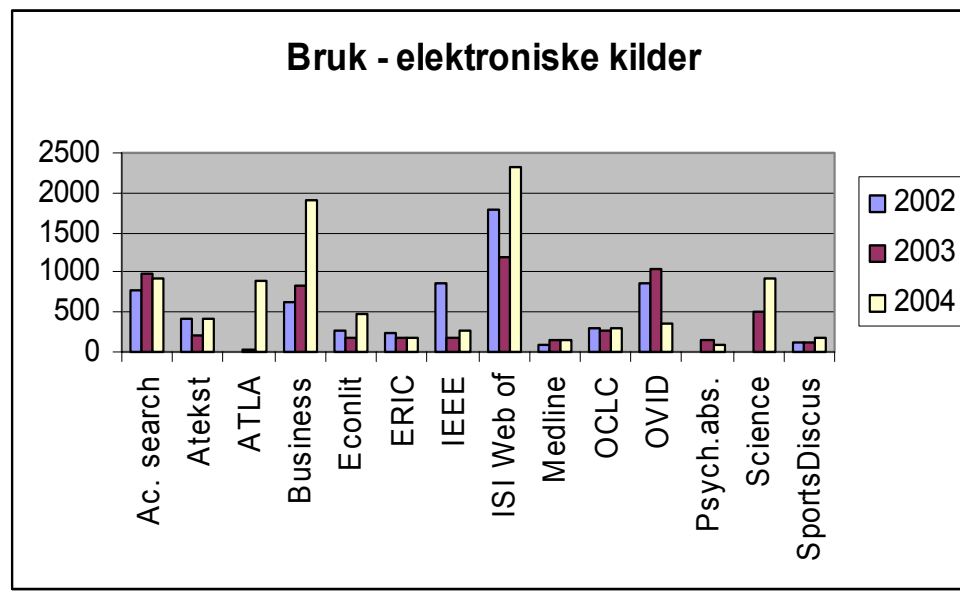
Bibliotekets hjemmeside (<http://www.hia.no/hiabib/>) gir informasjon om bibliotekets ressurser og tjenester.

Bibliotekstjenesten brukte i 2004 ca. 1,6 million kroner til abonnemeter og lisensavtaler. Ved utgangen av 2004 omfatter tilbudet tilgang til ca. 2758 elektroniske tidsskrifter direkte fra utgiver, og i tillegg tilgang til ca. 7000 tidsskrifter via abonnement på fulltekstdatabaser.

Det er en kraftig vekst når det gjelder nedlasting av fulltekstdokumenter. Fulltekstdatabasene er mye brukt, og er kostnadseffektive. Ulempen med fulltekstdatabasene er at innholdet i pakkene kan skifte, avhengig av utgiverens politikk. Bibliotekstjenesten bruker 1/3 av mediebudsjettet på trykte tidsskrifter og 1/3 på elektroniske tjenester..

Det er foreløpig svak dekning når det gjelder norsk elektronisk materiale. Dette settes det fokus på nasjonalt, blant annet gjennom prosjektet Norsk digitalt bibliotek.

Faglig ansatte kan i økende grad bruke biblioteket fra kontoret. Det krever god tilrettelegge og informasjon/opplæring slik at ressursene brukes maksimalt.

3.8 IT-utstyr og AV-utstyr

Det er samlet 66 pc-arbeidsplasser/oppslagsterminaler tilgjengelig i bibliotekene. Antallet bør økes. Biblioteklokalene er utstyrt med trådløst nettverk Studentene bruker i økende grad egne bærbare pc-er. De stasjonære pc-ene i biblioteket er alltid i bruk. Vedlikehold og drift av maskinparken er problematisk fordi it-avdelingen ikke har tilstrekkelig med ressurser til at bibliotekets utstyr følges opp regelmessig. I 2004 har biblioteket selv leid inn en it-student til daglig oppfølging.

3.9 Opplæring/undervisning

En hovedoppgave for bibliotekstjenesten er ”å bidra aktivt i opplæring slik at brukerne effektivt kan søke etter relevant informasjon og få erfaring i å foreta kildekritiske vurderinger”

Målsettingen er at studentene skal være informasjonskompetente. De skal kunne søke og anvende informasjon, skal kunne håndtere referanser, og de skal ha trening i å vurdere ulike

kilder. Dette krever tett samarbeid mellom bibliotek og undervisningspersonalet. Informasjonskompetanse handler om ferdigheter som er langt bredere sammensatt enn hva bibliotekfaget alene bidrar til. Biblioteket arbeider aktivt for å få satt opplæringen i system. Ideelt sett bør alle studenter få en omvisning og en kort introduksjon når de begynner. Dette bør følges opp med et mer grunnleggende kurs fortrinnsvis knyttet inn i en faglig sammenheng, og på et tidspunkt hvor studentene kan se nytten av kurset. I tillegg bør studenter få kurs knyttet til studier på høyere nivå, gjerne koblet til metodefag.

Alle nye studenter får tilbud om bibliotekinformasjon gjennom kurs i studieteknikk og basiskurs i IT, samt omvisning i oppstartuken. Det er gitt ca. 300 undervisningstimer i løpet av 2004 knyttet til alle studier/nivåer. Den viktigste opplæringsaktiviteten foregår ved individuell veiledning av studenter og ansatte som kommer til biblioteket, eller til ansatte på deres kontorer.

Målsettingen er at Masterstudenter skal få opplæring integrert i metodefag. Dette er ikke satt i system.

For ansatte er det gitt kurs i bruk av elektroniske tidsskrifter, fulltekstdata-baser og referansehåndteringsverktøy i regi av IKT-resurs-senteret.

Det poenggivende kurset *Skriveteknikk og informasjonssøk* ved Fakultet for humaniora og samfunnsfag ble videreført i 2004. Biblioteket leverer 15 undervisningstimer til kurset. 42 kandidater var oppmeldt til eksamen i vårsemesteret, 46 kandidater i høstsemesteret.

Det har vært fokusert på bibliotekundervisning gjennom flere prosjekter, blant annet:

- Prosjektet *Lærerutdannere og informasjonskompetanse* i samarbeid med høgskolene i Oslo og Bergen. Prosjektet er finansiert av Undervisningsdirektoratet (tidligere Lærings-senteret). Det ble holdt en konferanse for et utvalg av lærere fra flere høgskoler høsten 2004.

3.10 Fjernundervisning/desentralisert undervisning

Høgskolen har en rekke desentraliserte tilbud. Det er utarbeidet en egen informasjonsside for fjernstudenter på bibliotekets nettsted: <http://www.hia.no/hiabib/fjerns.php3>

3.11 Samarbeidsavtaler

Agderforskning
 Agder naturmuseum og botaniske hager
 Sørlandet kompetansesenter
 Bibliotekene ved Sørlandet sykehus, Arendal og Kristiansand
 Kristiansand kulturskole

Biblioteket deltar i høgskolens samarbeid med Mzumbe University, Tanzania. Arthur N. Olsen besøkte Mzumbe våren 2004 for å bistå med biblioteksystemet.

3.12 Utstillinger

Alle avdelinger fokuserer på aktuell litteratur gjennom utstillinger.

3.13 Quartfestivalen

For andre år deltok biblioteket i samarbeid med studieavdelingen på Quarttfestivalen med informasjonsstand, aviser og tidsskrifter. Birgitte Kleivset har tatt initiativ til tiltaket, og flere fra biblioteket har deltatt aktivt i gjennomføringen. Det er laget en egen rapport om tiltaket.

4. Personalet

4.1 Personaloversikt

Biblioteket har 23,1 stillinger. Birger Kvamme gikk av med pensjon juni 2004. Audun Hofseth tiltrådte avdelingslederstillingen 1.9.04.

Det brukes studentvakter i semestrene for å holde åpent på ettermiddagene og på lørdager. Per 31.12.2004 hadde bibliotektjenesten følgende bemanning:

Kristiansand

Birgit Augland	1. sekretær
Tord Augland	universitetsbibliotekar
Lone Bak	bibliotekar
Vigdis Bjorly	bibliotekar
Else-Margrethe Bredland	biblioteksjef
Beate Henriksen	bibliotekar
Svein Gunnar Henriksen	assistent (ca. 30%)
Karin-Grete Imenes	avdelingsbibliotekar
Ragnhild M. Jensen	avdelingsbibliotekar
Anne-Åse Kallhovd	avdelingsleder/avdelingsbibliotekar
Birgitte Kleivset	universitetsbibliotekar
Kirsti Elise Larsen	1. sekretær
Jens L. Lauesen	universitetsbibliotekar
Lisbet Mehl	fullmektig (engasjement)
Arthur N. Olsen	it-koordinator/hovedbibliotekar
Anne Margrethe Skaaland	1. konsulent (50%)
Ellen Sejersted	avdelingsbibliotekar
Are Skisland	konsulent (20%)
Greta Stahl	bibliotekfullmektig
Åse Vikse	bibliotekfullmektig

Grimstad

Audun Hofseth	avdelingsleder/universitetsbibliotekar (80%)
Grethe Parr	avdelingsbibliotekar
Gerd-Lillian Andersen	avdelingsbibliotekar
Liv Marie Berg	bibliotekfullmektig (60%)
Ingebjørg Taraldsen	bibliotekfullmektig (50%)

Arendal

Åse-Lill Næset	avdelingsleder/avdelingsbibliotekar
Ellen Øygarden	sekretær (30%)
Ragnhild Storlie	bibliotekar (80%)

4.2 Kompetanseutvikling: kurs, seminarer mm

Personalet har deltatt på en rekke kurs og seminarer. Ingen har vært ute i utdanningspermisjon av lengre varighet..

Personalseminarer:

10.-11. juni Lyngdal. Tema organisasjon og samarbeid

Dagsseminar 10. desember, Gimlemoen : HiA nettportal og Informasjonskompetanse

4.3 Representasjon i styrer, råd og utvalg

BIBSYS:

Styret – vara: Else-Margrethe Bredland

Rådet: Else-Margrethe Bredland

Medlem Referansegruppe for samlinger: Beate Henriksen

Varamedlem: Referansegruppe dokumentlevering: Ellen Sejersted

Varamedlem: Referansegruppe ForskDok: Tord Augland

Katalogstøtte: Beate Henriksen, Grethe Parr

Fagredaksjoner emneportalen: Karin Grethe Imenes (ped), Jens L. Lauesen (historie), Tord Augland (matematikk)

Norsk digitalt bibliotek (NDB):

Programkomiteen: Else-Margrethe Bredland

Universitets- og høskolerådets bibliotekutvalg (UHRB):

Else-Margrethe Bredland

Norsk bibliotekforening

Kontrollkomiteen: Else-Margrethe Bredland

Aust-Agder: Styremedlem: Ragnhild Storlie, valgkomite: Åse-Lill Næset

Vest-Agder: Styremedlem: Beate Henriksen, valgkomite: Else-Margrethe Bredland

Utvalg på høgskolen

Plasstillitsvalgte: Ragnhild Jensen (NFF/FF), Liv Marie Berg (KFO), Lone Bak (NTL)

Tilsettingsrådet for teknisk administrative stillinger: Beate Henriksen (NTL), vara: Ragnhild Jensen (FF)

Verneombud (D-bygget, Gimlemoen): Tord Augland

Forskningsutvalget – observatør: Else-Margrethe Bredland

Utvalg Læringscenter/læringslab: Tord Augland, Else-Margrethe Bredland

Styremedlem Centre for European studies: Ragnhild Jensen

Nettportalprosjektet – referansegruppe: Else-Margrethe Bredland

Høgskolen WEB-administratorgruppe: Tord Augland

Høgskolens Fronter-gruppe: Birgitte Kleivset

Redaksjonsutvalget: Else-Margrethe Bredland, Tord Augland

